

AEWA European Goose Management Platform

Photo © P.Ellis/Flickr

Workshop for the Revision of Pink-footed Goose ISSMP

National overview: The Netherlands
Presenter: Kees Koffijberg (Sovon)

7-8 October 2024 Levanger, Norway

Conservation regime

- Protected species with national conservation objective
- Derogation shooting possible as a measure for scaring (but rather irrelevant with small numbers present nowadays)
- Damage on grassland or crops can be compensated for (but irregular pattern nowadays, due to small numbers present)
- 4 SPAs designated for the species (all in Province of Friesland), mainly night roosts

Winter en trekvogels

Gebiedsnaam	gebiedsfunctie	trend
Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	slapen	-- (vanaf 1999)
Natura 2000-gebied Witte en Zwarte Brekken	slapen	-- (vanaf 1995)
Natura 2000-gebied Sneekermeergebied	slapen	-- (vanaf 1994)
Natura 2000-gebied IJsselmeer	foerageren	- (vanaf 1994)
Natura 2000-gebied IJsselmeer	slapen	

Bouwsteen ten behoeve van het Strategisch Plan Natura 2000

Soorten van de Vogelrichtlijn¹ voor zover betrokken bij de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden

A040 Kleine Rietgans² *Anser brachyrhynchus*, niet-broedvogel **DEFINITIEF (4 november 2022)**

Deze bouwsteen richt zich op de Kleine Rietgans in de hoedanigheid van niet-broedvogel. De Kleine Rietgans komt in Nederland voor als doortrekker en overwinteraar. De soort broedt op Groenland, IJsland en Spitsbergen. In Nederland gaat het om de van Spitsbergen afkomstige flyway-populatie, die vrijwel geheel in Nederland, Vlaanderen, Denemarken en Noorwegen overwintert. De Kleine Rietgans heeft buiten het broedseizoen een voorkeur voor open graslandgebieden (voedselgebied) in de nabijheid van grote wateren (slaapplaats). De soort vertoont een sterke neiging tot vorming van grote concentraties. Soms is de gehele populatie verdeeld over slechts enkele grote groepen in voedselreinen of op de slaapplaats. De Kleine Rietgans is een plantenetende die in Nederland vooral op cultuurgras foerageert. Recent wordt foerageren op mais echter steeds vaker waargenomen. Door een verandering in de trekstrategie is het belang van Nederland voor de flyway-populatie sterk afgenomen. Hiervan overwintert 5-10% in ons land.

I. Samenvatting

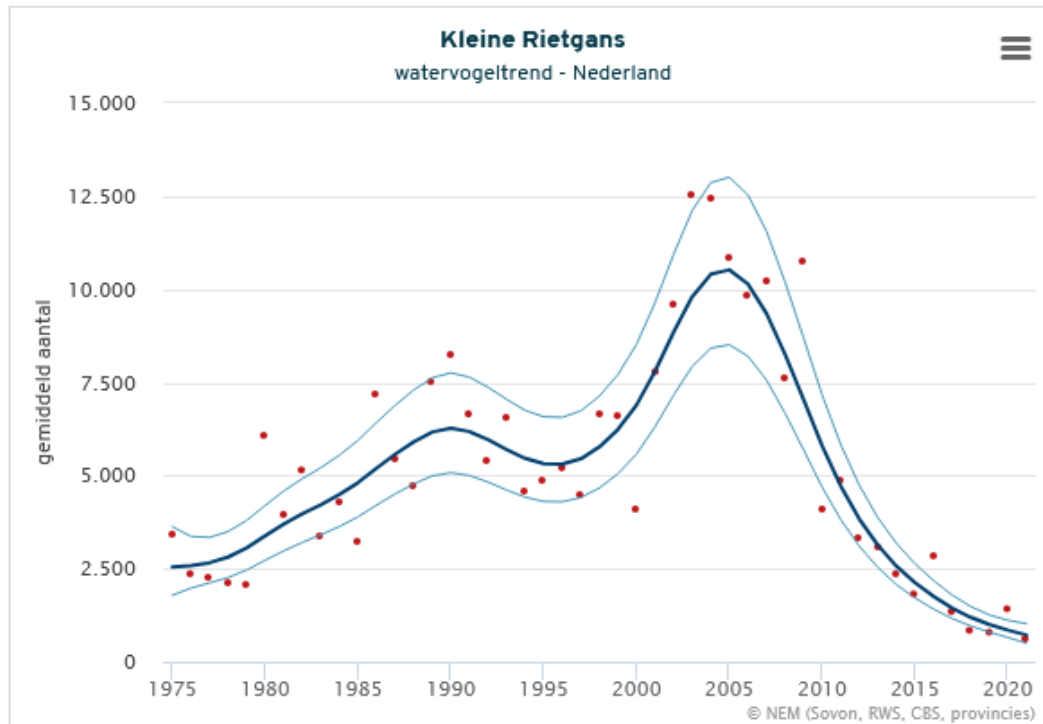
Landelijk doel³

Vigerend landelijk doel (zie doelendocument, ministerie van LNV 2006) Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8.000 vogels (seizoensgemiddelde).	8.000 vogels (seizoensgemiddelde)
Voorstel nieuw landelijk doel 2030/2050 Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor een populatie van ten minste 5.900 vogels (seizoensgemiddelde), waarmee een gunstige Staat van Instandhouding wordt behouden.	5.900 vogels (seizoensgemiddelde)
Gunstige Referentiewaarde Populatie Omvang populatie behorende bij de toestand waarin een populatie in ons land in een ecologisch 'gezonde' situatie verkeert (zie Vogel et al. 2021).	5.900 vogels (seizoensgemiddelde)
Huidige populatieomvang Gemiddeld aantal vogels in de periode 2014/15-2019/20 (seizoensgemiddelde).	1.700 vogels (seizoensgemiddelde)

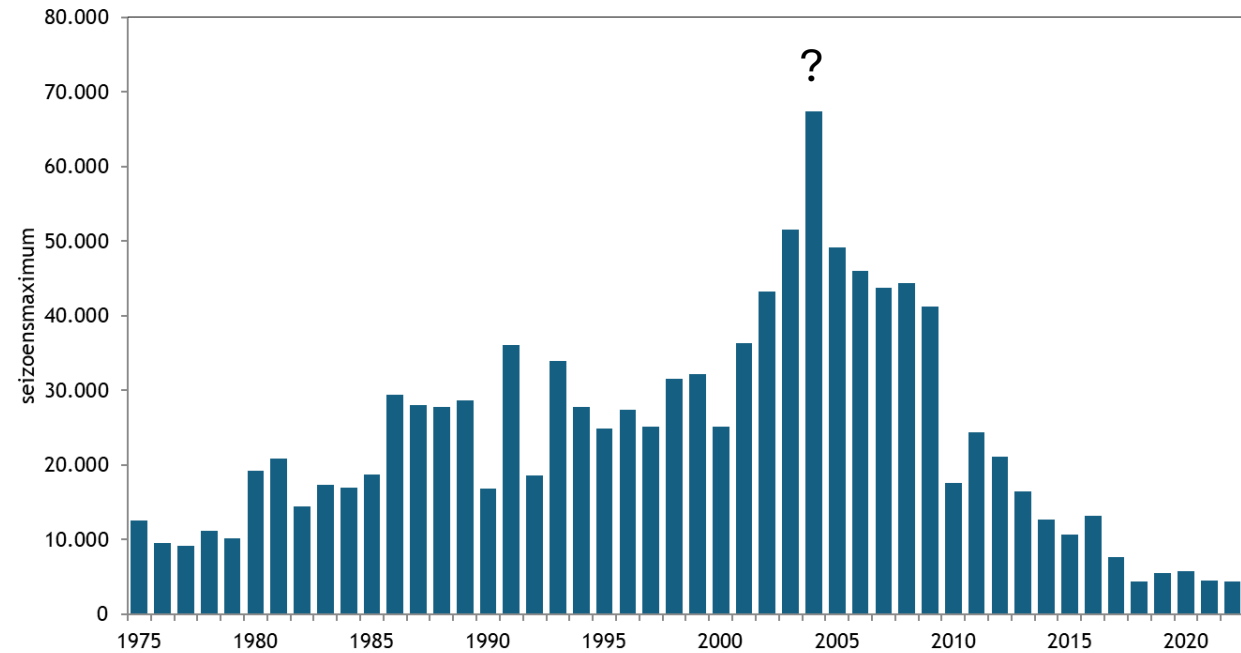
7-8 October 2024 Levanger, Norway

Abundance and trends

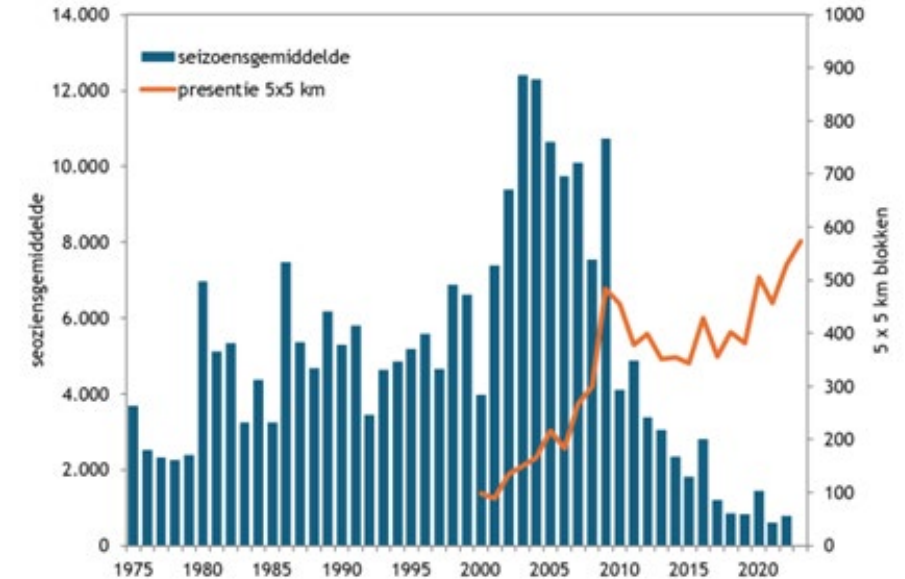
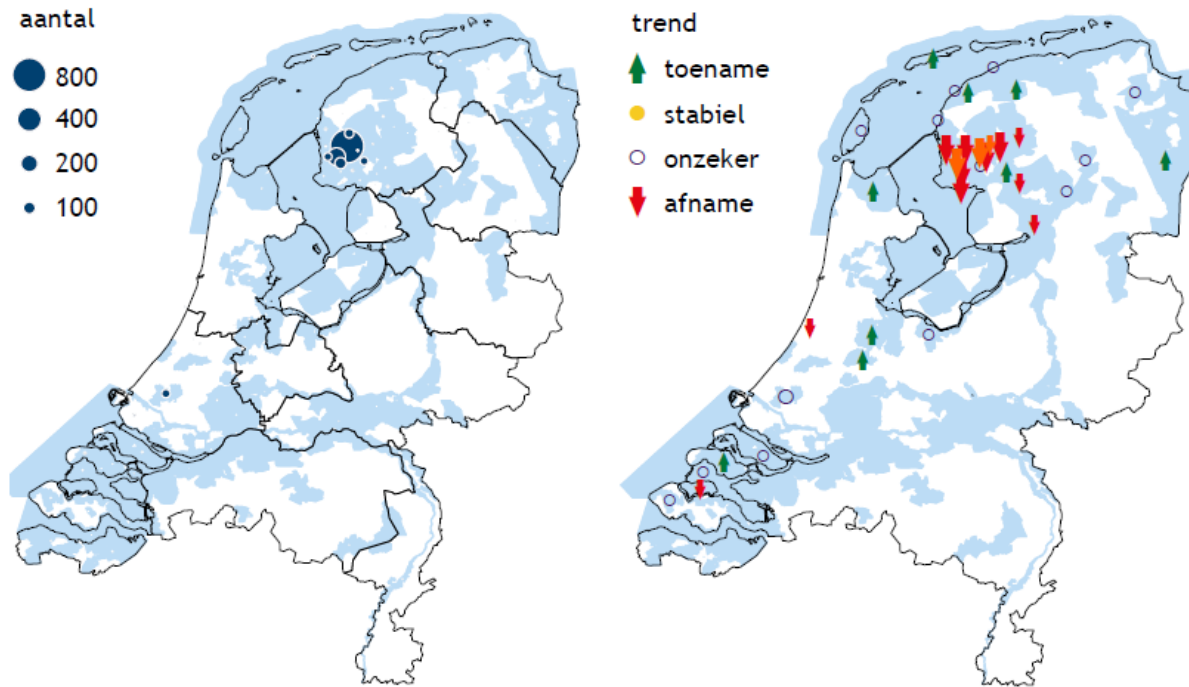

Seasonal averages and smoothed trend + c.l., based on counts Sep-Mar (~ goose days)

Seasonal maxima: sharp decline from 2010/11 onwards, now ~ 3000-5000

Distribution

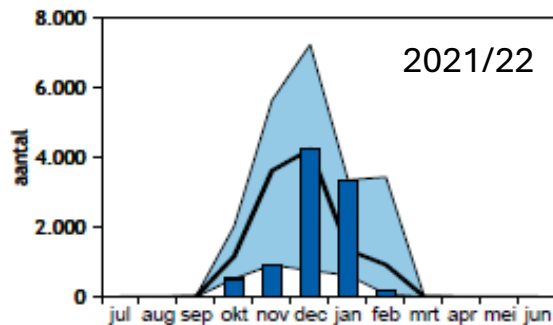
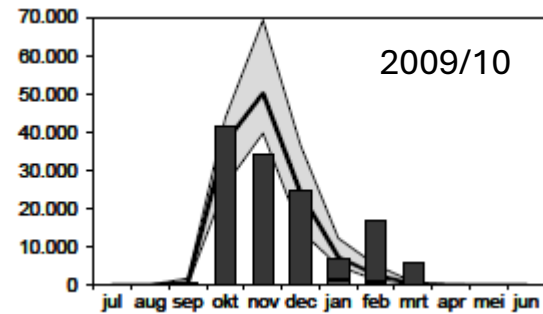

Seasonal averages (counts) and number of 5x5 km squares reported (waarneming.nl)

Distribution (2016/17-2020/21, left) and changes in local numbers (right) since 2009/10

Main changes coming along with lower abundance

Species has become more a winter visitor compared to earlier times

Monthly numbers (bar) compared to average and min/max previous five seasons (line + area)

Less dependent on grassland for feeding but since about 2015 increasingly found feeding on crops (harvest remains sugar beet, maize)
Associated with Tundra Bean Goose when seen outside the traditional wintering sites in Friesland and Zuid-Holland

Korte Bijdrage
Kleine Rietganzen geven voorkeur aan geogoste maisakkers boven graslandpercelen in Zuidwest-Friesland in het najaar van 2017

Fred Cottaar

Zuidwest-Friesland is de belangrijkste regio voor pleisterende Kleine Rietganzen *Anser brachyrynchos* in Nederland. De aantallen nemen er echter af doordat meer vogels in Denemarken blijven pleisteren en niet meer naar ons land komen (Cottaar et al. 2004). Gedurende de laatste week van oktober en de eerste week van november worden sinds 1991 jaarlijks terreinbezoek, verspreiding, jongenpercentages en familiestatus van de Kleine Rietganzen in Zuidwest-Friesland bestudeerd, specifiek ook van met individueel herkenbare halbanden uitgeruste vogels (Cottaar 2005). Dit veldwerk is onderdeel van langlopend onderzoek aan de soort (o.a. Madson et al. 2015).
In oktober en november van 2017 lieten dagelijks waarnemers voor Nederlandse begrippen opvallend foragergedrag zien. De Kleine Rietganzen werden vooral waargenomen op geogoste maispercelen, terwijl de soort in Nederland traditioneel een graserier is (Voslamber et al. 2004). Grote schaalig forageren op geogoste maaisakkers was al bekend uit Denemarken, Duitsland en België, maar is in Nederland tot nu toe nog maar mondjesmaat vastgesteld (Cottaar 2005).

WAARNEMINGEN

In het najaar van 2017 kwamen Kleine Rietganzen relatief laat en in lage aantallen aan in Zuidwest-Friesland. Het seizoenmaximum (2900 vogels) viel pas in december, terwijl dit in eerdere jaren in november lag (figuur 1). Rond 27 september werden de eerste groepjes waargenomen. De aantallen bleven aanvankelijk laag; pas rond 12 oktober werden er aantallen van boven de duizend vogels gemiddeld. Daarna namen het aantal eerder af dan toe, waarschijnlijk door de gebruikelijke wegtrek naar de Vlaamse kustpolders. De resterende Kleine Rietganzen verbleven in deze periode vooral in het vaste overwinteringsgebied in de graslanden rond Westhem, Oudega, Sandflicten en Gaastmeer. Gedurende de laatste dagen van oktober kwamen tot ongeveer 4000-4500 Kleine Rietganzen aan die vervolgens massaal foragerden op een geogost maisperceel ten westen van Folsgare, en voor een langere tijd op een groot geogost maisperceel tussen Tjathuizum en Nijland. Bij verstoring weken ze uit naar graspercelen naast het maisperceel, alwaar gepeupeld,